

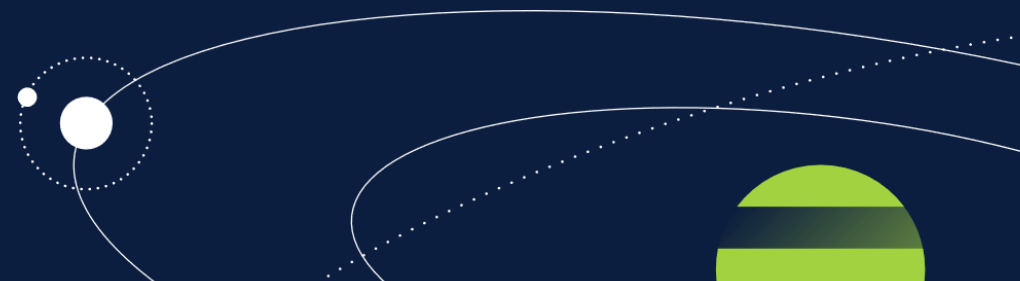
Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. liepos 15-21 d.

2024 m. 29 savaitė

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Mielieji,

Antroji liepos pusė pakankamai darbinga VP praktikams. Nėra priimta naujų įstatymo pakeitimų, tačiau VPT toliau intensyviai dalinasi savo metodine medžiaga svarbiais klausimais dėl nacionalinio saugumo užtikrinimo priemonių taikymo ir ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nustatymo ir taikymo, taip pat bendrai apžvelgia savo metodinės veiklos rezultatus.

Kartu pristatome dvi naujausias Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis informacijos kvalifikavimo kaip melagingos srityje, kuri tapo pačia „karščiausia“ kasacinio teismo jurisprudencijos dalimi 2024 m. Net 4 iš 7 nutarčių yra priimtose šiais klausimais.

Kasacinis teismas suaktualino savo praktiką dėl tiekėjų veiksmų subjektyviojo elemento – kryptingo siekio suklaidinti perkančiąją organizaciją – turinio. Patvirtinta, kad subjektyvusis veiksmų aspektas yra savarankiškas informacijos kvalifikavimo kriterijus, tačiau jo taikymas neapima sąžiningų tiekėjo veiksmų patikslinant įveltus trūkumus ar neaiškumus.

Gero skaitymo!

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

2024 m. 29-ąją savaitę nebuvo priimta viešųjų pirkimų praktikai reikšmingų teisės aktų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

1. **VPT:** [dalijasi](#) mokymų „Kainos ir kokybės santykio kriterijaus taikymas“ įrašų. VPT specialistai aptaria, koku būdu nusistatyti lyginamuosius svorius, kokios yra formulių rūšys ir jų privalumai (trūkumai), kas svarbu tikslinant pasiūlymų ir kainos ir kokybės santykio kriterijų reikšmes ir kitus aktualius klausimus. Įrašą žiūrėkite [čia](#).
2. **VPT:** [parengė](#) naują metodinę priemonę „Nacionalinio saugumo reikalavimų nustatymo vedlys“. Atmintinę galite rasti Tarnybos tinklapyje, skiltyje Metodinė pagalba – [Gairės ir rekomendacijos](#).
3. **VPT:** [apžvelgė](#) per pastarąjį ketvirtį atliktus metodinės medžiagos pasikeitimus.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas: informacijos pripažinimo kaip melagingos subjektyviojo elemento neatitinka situacijos, kai tiekėjas pagal perkančiosios organizacijos prašymą patikslina (paaiškina) abejones dėl atitikties kvalifikacijos reikalavimams (*UAB „Inti“ v AB Lietuvos oro uostai*), 2024-07-19

Perkantysis subjektas (PS) paskelbė viešąjį konkursą, kuriame, be kita ko, iš tiekėjų buvo reikalaujama įrodyti savo profesinį pajėgumą – būti savarankiškai (savo jėgomis) įvykdžius bent vieną atitinkamų darbų sutartį už 500 000 Eur. III vietos laimėtojas pateikė pretenziją dėl II vietos (ieškovo) pasiūlymo vertinimo teigdamas, kad buvo pateikta melaginga informacija, kadangi ji deklaruojama sutarties vertė, be kita ko, apėmė ir kitų asmenų (subrangovų) suteiktų paslaugų (t. y., ne darbų) vertę. Ieškovas, įrodinėdamas savo patirtį, pateikė sutartį, kurios vertė siekė virš 845 000 Eur, tačiau jo paraiška buvo atmesta ir jis įrašytas į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą, kadangi po jo patikslinimo, pateikto PS prašymu, paaiškėjo, kad ieškovas neišskyrė apie 19 000 Eur paslaugų (projektavimo, kadastrinių matavimų paslaugų), kuriuos atliko pasitelkti subrangovai.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas panaikino pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų sprendimus, kuriais ieškovas buvo pripažintas kaip pateikęs melagingą informaciją.

Pirma, kasacinis teismas priminė savo praktiką, kad sprendžiant dėl pateiktos informacijos vertinimo subjektyviuoju aspektu (suvokiama arba privaloma suvokti, kad informacija neatitinka tikrovės), pakanka nustatyti didelį nerūpestingumą. Vis dėlto dalyvis nelaikomas kaip pateikęs melagingą informaciją, t. y., siekęs suklaidinti perkančiąją organizaciją, kai jis sąžiningai (leistinai) suklysta. Prie tokių situacijų priskiriami atvejai, kai tiekėjas nespacialiai pateikė ne visiškai teisingą informaciją, be to, kai jis perkančiosios organizacijos prašymu ištaisė trūkumus ar pašalino jai kilusias abejones. Būtent pastaroji situacija susiklostė ir nagrinėjamu atveju, kadangi po PS kreipimosi ieškovas patikslino duomenis apie profesinį pajėgumą – išminusavo kitų subjektų suteiktų paslaugų vertę.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Kasacinio teismo vertinimu, teismai nepagrįstai tokį pasiūlymo patikslinimą (paaiškinimą) įvertino kaip jo pripažinimą apie iš dalies netinkamą kvalifikaciją ir pateiktą melagingą informaciją bei dėlto egzistuojantį subjektyvųjį elementą. Vis dėlto byloje nėra jokių duomenų apie tai, kad ieškovas siekė suklaidinti PS, juolab jo prašymu ieškovas pateikė visą reikalaujamą patikslinančią informaciją, t. y., pašalino PS abejones. Kasacinio teismo vertinimu, tokie ieškovo veiksmai negali būti vertinami kaip didelis nerūpestingumas, sudarantis prielaidą konstatuoti informacijos pripažinimą kaip melagingos. Kai tiekėjas paaiškina (patikslina) kvalifikacijos duomenis ir pašalina kilusias abejones dėl atitikties iškeltiems reikalavimams, tokie veiksmai neatitinka informacijos pripažinimo kaip melagingos (VPĮ 46 str. 4 d. 4 p.) subjektyviojo elemento.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

- Lietuvos Aukščiausiasis Teismas: tiekėjas, be statybos vadovų, neturintis savo darbuotojų, bet deklaravęs kaip savo jėgomis atlikęs darbus, turi suprasti, kad objektyviai neatitinka profesinio pajėgumo reikalavimo ir jo pateikiami priešingi duomenys yra melaginga informacija; teismai gali įgyvendinti perkančiųjų organizacijų kompetenciją, įskaitant ir dėl melagingos informacijos vertinimo (UAB „Infes“ v AB Lietuvos oro uostai), 2024-07-19**

Perkantysis subjektas (PS) paskelbė viešąjį konkursą, kuriame, be kita ko, iš tiekėjų buvo reikalaujama įrodyti savo profesinį pajėgumą – būti savarankiškai (savo jėgomis) įvykdžius bent vieną atitinkamų darbų sutartį už 500 000 Eur. Iškovas pateikė pretenziją dėl I vietos (Pirkimo laimėtojo) pasiūlymo vertinimo teigdamas, kad, nepriklausomai nuo to, jog su Pirkimo laimėtojo pasiūlymu buvo pateikta užsakovo pažyma apie 3,5 mln. Eur vertės sutarties įvykdymą, tačiau šie duomenys neatitinka tikrovės. Iškovas teigimu, iš tiesų Pirkimo laimėtojas savo jėgomis deklaruojamos sutarties vertės darbų nevykdė ir objektyviai negalėjo to padaryti, kadangi iš viešų SODROS duomenų matyti, jog pas jį nėra įdarbinti atitinkami darbuotojai.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pakeitė apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir konstatavo, kad Pirkimo laimėtojas ne tik neatitinka kvalifikacijos reikalavimų, tačiau jo pateikti duomenys laikytini melaginga informacija.

Pirma, tai, kad neatitinka kvalifikacijos reikalavimą, pagrįsti Pirkimo laimėtojas rėmėsi tik užsakovo pažyma, tačiau nepaneigė apeliacinės instancijos teismo nustatytos aplinkybės, kad atitinkamu laikotarpiu, be statybos vadovų ir kitų administracijos darbuotojų, šis tiekėjas neturėjo savo darbininkų (statybininkų). Kasacinio teismo vertinimu, pagal VPĮ nuostatas tiekėjo patirtis įrodinėta ne tik užsakovo pažymomis, bet ir kitomis priemonėmis, be to, perkančiosios organizacijos gali paprašyti papildomų duomenų ar paaiškinimų (patikslinimų), o dėl tiekėjo atitikties kvalifikacijos reikalavimams gali būti sprendžiama ne tik pirkimo procedūrų metu, bet ir teismo procese. Už pateiktos informacijos teisingumą atsako pats ūkio subjektas, o perkančioji organizacija turi objektyviai spręsti dėl pasiūlymo vertinimo, negali apsiriboti tik paties tiekėjo paaiškinimais, ypač jei yra prieštarų duomenų.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, kasacinis teismas nesutiko su Pirkimo laimėtojo argumentu, kad jis teisiškai laikomas atlikęs statybos darbus, kadangi turėjo teisę būti rangovu ir paskirti statybos vadovus, turėjo reikalingus atestatus, o aplinkybė dėl pasinaudojimo kitų tiekėjų darbuotojais nėra reikšminga. Teismas nurodė, kad dėl tiekėjų atitikties profesiniam pajėgumui turi būti sprendžiama ne pagal statybą reglamentuojančius teisės aktus, o VPĮ. Tokiu atveju laikytina, kad rangovas rėmėsi kitų subjektų pajėgumu, apie tai buvo būtina išviešinti tiek vykdant ankstesnę viešojo pirkimo sutartį, tiek teikiant pasiūlymą naujame pirkime. Byloje nėra duomenų, koku teisiniu pagrindu buvo pasitelkti kitų rangovų darbuotojai, todėl laikytina, kad šie darbuotojai buvo pavaldūs savo darbdaviui, o ne Pirkimo laimėtojai. Vadinasi, būtent kiti rangovai įvykdė deklaruojamą sutartį, o tai, kad tiekėjas kitiems subjektams apmoka už jų darbą ar bendrai koordinuoja rangos procesą, neįrodo jo paties įgyto (turimo) profesinio pajėgumo.

Trečia, kasacinis teismas nesutiko su apeliacinės instancijos teismo išvadamis, kad Pirkimo laimėtojo informacija apie atitiktį profesiniam pajėgumui neatitinka objektyviojo melagingos informacijos elemento, o šis tiekėjas leistinai suklydo (nebuvo nesąžiningas) dėl savo atitikties kvalifikacijos reikalavimui, kadangi tik nepagrįstai interpretavo teisės aktus savo veiklos vertinimo kontekste. Kasacinio teismo vertinimu, Pirkimo laimėtojas turėjo suprasti, kad savo jėgomis neatliko deklaruojamų darbų, jis negali remtis neišviešintų subjektų pajėgumu (patirtimi), o tiekėjų kvalifikacija turi būti vertinama būtent pagal VPĮ normas. Pirkimo laimėtojas nuo PS nuslėpė reikšmingą informaciją, nepagrįstai į deklaruojamų darbų vertę įtraukė neišviešintų subjektų atliktus darbus ir rėmėsi tik užsakovo pažyma, kurioje nurodomas tik jo indėlis. Galiausiai ieškovui iškėlus pagrįstų abejonių, susijusių su vieša informacija (SODROS duomenis), šių neišskleidė. Šios aplinkybės lemia išvadą apie Pirkimo laimėtojo pateiktos informacijos pripažinimą kaip melagingos, o argumentai apie jo veiklos specifiką tėra sau palanki interpretacija.

TEISMŲ PRAKTIKA

Ketvirta, kasacinis teismas nurodė, kad, nors dėl tiekėjų patikimumo VPĮ 46 str. nuostatų taikymo kontekste sprendžia perkančiosios organizacijos, tačiau teismai taip pat gali įgyvendinti perkančiųjų organizacijų kompetenciją, įskaitant dėl melagingos informacijos vertinimo. Taip nebūtų sprendžiama už pačią perkančiąją organizaciją, kadangi informacijos kvalifikavimas nereiškia galutinio sprendimo dėl laimėtojo išrinkimo. Ginčo šalys grįžta (grąžinamos) į prieš pažeidimą buvusią padėtį, atsižvelgiant į teismų sprendimų dėl perkančiųjų organizacijų sprendimų teisėtumo turinį. Teismai, išsprendę šalių ginčus, *ex officio* (pagal pareigas) gali keisti atitinkamus procedūrinius sprendimus ar pripažinti tam tikrų aplinkybių egzistavimą (pavyzdžiui, kad tiekėjo kvalifikacija neatitinka reikalavimų ir buvo pateikta melaginga informacija).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

